

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/21/2021
Identifikačné číslo spisu:	2318206668
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:2318206668.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banky Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, proti žalovanému S. P., bývajúcemu v Š., H. XXXX/XX, o zaplatenie 20.164,68 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 28Csp/93/2018, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 24. júna 2020 sp. zn. 24Co/224/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 24. júna 2020 sp. zn. 24Co/224/2019 v potvrdzujúcom výroku (II. výrok) a vo výroku o trovách konania (III. výrok) v spojení s uznesením Okresného súdu Galanta zo 14. augusta 2020 č. k. 28Csp/93/2018-197 z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. mája 2019 č. k. 28Csp/93/2018-136 rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni sumu 20.164,68 eur spolu s úrokom 565,66 eur, úrokom z omeškania vo výške 9,73 eur, úrokom z omeškania 5 % ročne z nezaplatenej istiny 20.164,68 eur od 14. augusta 2018 do zaplatenia, všetko v mesačných splátkach po 350 eur, počnúc právoplatnosťou tohto rozsudku s tým, že prvá splátka je splatná do 25. kalendárneho dňa v mesiaci nasledujúceho po právoplatnosti rozsudku a každá ďalšia splátka je splatná najneskôr do 25. dňa toho ktorého mesiaca, pod stratou výhody poskytnutých splátok pri vynechaní jednej splátky (I. výrok), žalobu vo zvyšnej časti zamietol (II. výrok) a vyslovil, že žalobkyňa má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (III. výrok). Na odôvodnenie rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa a žalovaný uzavreli zmluvu o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXX z 30. decembra 2015, na základe ktorej bol žalovanému poskytnutý spotrebný úver vo výške 25.000 eur, ktorý sa zaviazal splácať v mesačných splátkach (108) po 333,25 eur. Žalovaný si svoje zmluvné povinnosti riadne a včas neplnil, ku dňu vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru dňa 13. augusta 2018 uhradil iba 9.368,54 eur. Vzhľadom na vykonané dokazovanie považoval súd žalobu za dôvodnú v časti uplatnenej úverovej istiny vo výške 20.164,68 eur, zosplatených a neuhradených zmluvných úrokov vo výške 565,66 eur, úroku z omeškania z omeškaných splátok vo výške 9,73 eur ku dňu zosplatenia úveru. Žalobu však zamietol ako nedôvodnú v časti zmluvného úroku vo výške 8,59 % ročne z nezaplatenej istiny 20.164,68 eur od

14. augusta 2018 do zaplataenia. Mal za preukázané, že strany si dojednali zmluvný úrok 10,90 % ako fixný do doby splatnosti úveru. Konečná splatnosť úveru bola v zmluve dohodnutá ku dňu 10. decembra 2024, žalobkyňa ale v zmysle zmluvných dojednaní pristúpila k zosplatneniu celého úveru skôr, k 13. augustu 2018. Je nesporné, že úverový vzťah spočíva v poskytnutí peňažných prostriedkov a do vrátenia poskytnutých prostriedkov má dlžník platiť úroky. Účastníci úveru si pritom nemusia dohodnúť čas, na ktorý sa úver poskytuje. V takom prípade vzniká právo na úroky až do vrátenia poskytnutých peňažných prostriedkov. Pokiaľ si však účastníci úveru dohodnú úverové obdobie a dlžník poskytnuté peňažné prostriedky do dohodnutej doby nevráti, prichádzajú do úvahy za obdobie od splatnosti úveru úroky z omeškania. Súd prvej inštancie vychádzal z uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. IV. 476/2012 z 18. septembra 2012, v zmysle ktorého ústavný súd odobril názor súdov nižších inštancií, podľa ktorého veriteľovi patria úroky len do splatnosti dlhu, následne sa dlžník dostáva do omeškania a je povinný platiť iba úroky z omeškania. V opačnom prípade by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťažovaniu v podobe úrokov z úveru ako i úrokov z omeškania, čo spôsobuje značnú nerovnováhu vo vzťahoch medzi účastníkmi. Z tohto dôvodu preto žalobkyni nepriznal dohodnutý úrok z istiny do splatnosti, ktorý si uplatnila aj po zosplatnení istiny. Pokiaľ ide o uplatnené úroky z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatených úrokov 9,73 eur od 14. augusta 2018 do zaplataenia, žalobu zamietol z dôvodu, že pri omeškaní so zaplataením úrokov z omeškania nie je možné požadovať úrok z omeškania z dohodnutého úroku. Právo požadovať od dlžníka príslušenstvo z príslušenstva veriteľ nemá, pretože Občiansky zákonník ani Obchodný zákonník neupravujú majetkové sankcie pre prípad omeškania s plnením príslušenstva pohľadávky. V zmysle § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 ods. 1 Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka priznal žalobkyni z nezaplataenej úverovej istiny a z neuhradených splátok do zosplatnenia úrok z omeškania vo výške 5 %, ktorý zodpovedá výške zákonného úroku z omeškania ku dňu prvého omeškania, t. j. ku dňu nasledujúcemu po predčasnej splatnosti úveru. Vzhľadom na skutočnosť, že žalovaný nie je schopný zaplatiť celý dlh naraz a požiadal o plnenie v splátkach po 350 eur (ktorá suma je vyššia ako pôvodná splátka dohodnutá v úverovej zmluve), pričom takúto výšku splátky súd prvej inštancie nepovažoval za rozpornú s oprávnenými záujmami žalobkyne, povolil žalovanému splácať dlh v mesačných splátkach vo výške 350 eur. Prihliadol pritom na zásadu spravodlivosti uvedenú v Čl. 2 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, § 256 ods. 1 a § 262 ods. 2 CSP.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 24. júna 2020 sp. zn. 24Co/224/2019 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I. v časti splatnosti zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni sumu 20.164,68 eur spolu s úrokom 565,66 eur, úrokom z omeškania vo výške 9,73 eur, úrokom z omeškania 5 % ročne z nezaplataenej istiny 20.164,68 eur od 14. augusta 2018 do zaplataenia do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (I. výrok), v napadnutom výroku II. a v závislom výroku III. o náhrade trov konania rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (II. výrok) a žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (III. výrok). Po preskúmaní veci dospel k záveru, že odvolanie je čiastočne dôvodné. Predmetom odvolacieho prieskumu zostala časť napadnutého výroku I. v časti splatnosti, časť zamietajúceho výroku a závislý výrok o náhrade trov konania rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý osobitne odvolaním napadnutý nebol. Podstatným pre rozhodnutie o odvolaní v napadnutom výroku II. bolo to, aký má vplyv zosplatnenie úveru na ďalšie úročenie, t. j., či má veriteľ nárok na zmluvne dohodnuté úroky z úveru aj po zosplatnení alebo po takomto zosplatnení má nárok len na zákonné úroky z omeškania. Dôvodil, že v prípade zmeny pôvodných podmienok, za ktorých bol úver poskytnutý, po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru, dlžník sa dostáva do omeškania s plnením dlhu a nastupuje režim platenia úrokov z omeškania (rozhodnutie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10Co/108/2014). Povinnosť uhradiť úrok do jeho vrátenia sa vzťahuje na časové obdobie od poskytnutia úveru do doby, pokiaľ veriteľ nevyvolá zmenu pôvodných podmienok, za ktorých bol úver poskytnutý (napr. výzvou na predčasné splatenie úveru, v dôsledku ktorého nastupuje režim platenia úrokov z omeškania). V prípade iného záveru by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťaženiu, a to jednak v podobe úrokov z úveru, ako aj úrokov z omeškania, čo by spôsobovalo značnú nerovnováhu vo vzťahoch medzi účastníkmi (rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1Co/30/2012). Konštatoval, že otázkou priznania úrokov za úver po

splatnosti pohľadávky, teda popri úrokoch z omeškania či iných sankciách, sa zaoberal aj Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), podľa ktorého dohodnuté úroky z poskytnutých prostriedkov patria len do splatnosti dlhu (jeho splátok). Od splatnosti je dlžník v omeškaní a musí platiť úroky z omeškania (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Obo/143/98). V rozsudkoch súdov sa zmluvné dojednanie povinnosti platiť úroky popri úrokoch z omeškania označilo za obchádzanie zákonného pravidla zakotveného v § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka o administratívnom strope úrokov z omeškania. Odvolací súd zdieľa právny názor vyslovený v rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. júna 2015 sp. zn. 6Co/190/2014, z ktorého v odôvodnení svojho rozhodnutia aj časť citoval. Ďalej uviedol, že nemožnosť uplatňovania úrokov z úveru po zosplatnení úveru bola predmetom prieskumu aj ústavného súdu, ktorý v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 476/2012 považoval za ústavne konformný taký postup súdov, na základe ktorého veriteľovi neboli priznané úroky z úveru po jeho zosplatnení. Uzavrel preto, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď žalobkyni nepriznal úroky z poskytnutého úveru za obdobie po zosplatnení úveru a za toto obdobie po zosplatnení úveru jej priznal zákonné úroky z omeškania. S poukazom na § 232 ods. 3 a 4 CSP sa odvolací súd ale nestotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie ohľadne povolenia splátok na zaplatenie istiny ako aj výšky splátok. Argumentoval, že povolenie splátok v navrhutej výške 350 eur (ktorá suma je oproti dohodnutej výške splátky 333,25 eur navýšená len minimálne) na uhradenie prisúdenej čiastky nie je primeraná výške žalovanej sumy a príslušenstva pohľadávky, pretože len v časti istiny by išlo o platenie počas vyše 57 mesiacov. Žalovaný navyše žiadnym spôsobom svoje majetkové pomery, sociálnu situáciu a ostatné okolnosti, na ktoré sa pri možnosti povolenia splátok prihliada, nepreukázal. V danom prípade podľa názoru odvolacieho súdu neexistovali dôvody pre povolenie splátok. Vzhľadom na uvedené skutočnosti rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku v časti uloženia povinnosti plniť v splátkach podľa § 388 CSP zmenil a v napadnutej časti výroku II. a v závislom výroku o náhrade trov konania vo výroku III. podľa § 387 ods. 1 CSP z dôvodu vecnej správnosti potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 262 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Súd prvej inštancie uznesením zo 14. augusta 2020 č. k. 28Csp/93/2018-197 rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni trovy prvoinštančného konania vo výške 1.209,50 eur, do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia (I. výrok) a výšku náhrady trov odvolacieho konania žalovaného neurčil (II. výrok).

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie, a to v rozsahu výroku, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti nároku na zmluvný úrok vo výške 8,59 % ročne zo sumy 20.164,68 eur od 14. augusta 2018 do zaplatenia. Dovolanie odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci zo strany odvolacieho súdu, pretože jeho rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP). Právna otázka riešená odvolacím súdom bola otázka existencie a výšky nároku veriteľa na zaplatenie zmluvných úrokov aj po predčasnom zosplatnení celého úveru. Odvolací súd dospel k záveru, že veriteľovi patria dohodnuté zmluvné úroky z poskytnutých prostriedkov iba do splatností dlhu, t. j. po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru žalobkyni neprináležia zmluvne dohodnuté úroky z úveru. Riešenie tejto právnej otázky odvolacím súdom sa tak odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, podľa ktorej v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží zmluvný úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí. Na tomto mieste dovolateľka poukázala na uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/42/2020 zo 16. júna 2020, sp. zn. 3Cdo/113/2019 z 29. júna 2020, sp. zn. 7Cdo/111/2019 z 23. júla 2020 a sp. zn. 1Cdo/94/2019 z 18. augusta 2020. Má za to, že daná právna otázka je vyriešená ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, nakoľko bola vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, pričom neskoršie vydané rozhodnutia akceptovali názory v skoršom rozhodnutí a vecne na ne nadviazali. Otázka týkajúca sa nároku veriteľa na zaplatenie zmluvných úrokov by mala byť správne vyriešená tak, že žalobkyňa má nárok na zmluvné úroky aj za čas po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí, a to aj popri úroku z omeškania. Vzhľadom na uvedené navrhla zrušiť rozsudky súdov nižších inštancií v napadnutej časti a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b/ CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je prípustné i dôvodné.

7. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Dovolateľka uviedla, že podstatná právna otázka riešená odvolacím súdom bola otázka existencie a výšky nároku veriteľa na zaplatenie zmluvných úrokov aj po predčasnom zosplatnení celého úveru. Odvolací súd danú otázku vyriešil nesprávne, pričom sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Správne riešenie je také, že dovolateľka má nárok na zmluvné úroky aj za čas po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí, a to aj popri úroku z omeškania. Dovolateľka tak odôvodnila dovolanie prípustným dovolacím dôvodom - nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom, pričom v dovolaní vymedzila nielen to, ktoré právne posúdenie veci pokladá za nesprávne, ale aj to, v čom namietaná nesprávnosť spočíva (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP v spojení s § 432 CSP).

10. Dovolací súd podľa § 451 ods. 3 CSP stručne uvádza, že v danom spore ide o dovolanie podané žalobkyňou v obdobnej veci, aká už bola v počte aspoň päť predmetom konania pred dovolacím súdom na základe skoršieho dovolania toho istého dovolateľa. V týchto konaniach bola podrobne riešená aj otázka prípustnosti a dôvodnosti jej dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP - porovnaj napr. konania vedené na dovolacom súde pod sp. zn. 4Cdo/11/2021, 4Cdo/22/2021, 4Cdo/94/2021, 7Cdo/24/2021, 7Cdo/48/2021. Dovolací súd sa s odôvodneniami rozhodnutí, ktoré boli vydané v týchto konaniach, v celom rozsahu stotožňuje a poukazuje na ne. V zmysle § 452 ods. 1 CSP dovolací súd už ďalšie dôvody neuvádza, dopĺňa iba, že dovolateľkou nastolenú právnu otázku dovolací súd riešil rozhodnutím zo 16. júna 2020 sp. zn. 5Cdo/42/2020, ktoré občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu na zasadnutí konanom 30. marca 2021 prijalo ako rozhodnutie zásadného významu určené na zverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2021 ako rozhodnutie č. R 5/2021. Jeho právna veta znie: „Po vyhlásení predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.“ Na uvedené rozhodnutie nadviazali ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 1Cdo/94/2019, 2Cdo/83/2020, 3Cdo/35/2020, 4Cdo/66/2020, 5Cdo/46/2020, 6Cdo/56/2020, 7Cdo/186/2020, 8Cdo/135/2020, 9Cdo/24/2020, v dôsledku čoho možno v ňom uvedený právny názor ohľadom predmetnej právnej otázky považovať za ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu. Dovolateľka tak opodstatnene namietala, že zvolené riešenie odvolacieho súdu v otázke, či má veriteľ právo na zaplatenie zmluvne dohodnutých úrokov z poskytnutého úveru aj po predčasnom zosplatnení celého úveru, spočíva v nesprávnom právnom posúdení (§ 432 ods. 1 CSP).

11. S poukazom na uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné, preto je potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť v potvrdzujúcom výroku a súvisiacom výroku o trovách konania (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu v rozsahu zrušenia vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Z dôvodu čiastočného zrušenia rozsudku odvolacieho súdu dovolací súd zrušil aj nadväzujúce uznesenie súdu prvej inštancie zo 14. augusta 2020 č. k. 28Csp/93/2018-197 o výške trov konania.

12. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

13. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.